

PROGRAM DZIAŁANIA

Miejskiej Biblioteki Publicznej im Teodora Heneczka w Piekarach Śląskich w okresie od 10.09.2021 r. do 09.09.2026 r.

1.1. Charakterystyka piekarskiej instytucji kultury

Miejska Biblioteka Publiczna im. Teodora Heneczka w Piekarach Śląskich jest samodzielną jednostką organizacyjną, której organizatorem jest Gmina Piekary Śląskie. Początki działalności bibliotecznej w Piekarach Śląskich sięgają 1840 roku, natomiast w obecnej formie piekarska biblioteka działa od 1992 roku, w którym została wpisana do Rejestru Instytucji Kultury Miasta Piekary Śląskie.

Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich składa się z Biblioteki Centralnej, sześciu filii bibliotecznych, Izby Regionalnej, która pełni funkcję muzeum miejskiego oraz Dyrekcji (działu gromadzenia i opracowania zbiorów, administracyjno-gospodarczego oraz finansowo-księgowego). Placówki biblioteczne usytuowane są we wszystkich dzielnicach miasta. W strukturze Biblioteki działają: wypożyczalnia książek, czytelnie naukowe i czasopism oraz 3 oddziały dla dzieci i młodzieży. Przy Bibliotece Centralnej, w ogrodzie bibliotecznym, działa czytelnia letnia.

W 2012 roku piekarska biblioteka otrzymała Certyfikat Jakości Centrum Aktywności Lokalnej. Dwa razy była laureatem konkursu „Dom z Wyższą Kulturą” organizowanego wspólnie przez Narodowe Centrum Kultury, Alior Bank, tygodnik „Newsweek Polska” oraz dziennik „Fakt”.

Na dzień 31.12.2020 roku w piekarskiej bibliotece było zarejestrowanych 5531 czytelników, a ich struktura według wieku przedstawiała się następująco:

- czytelnicy poniżej 5 roku życia: 178,
- czytelnicy między 6 a 12 rokiem życia: 665,
- czytelnicy między 13 a 15 rokiem życia: 278,
- czytelnicy między 16 a 19 rokiem życia: 236,
- czytelnicy między 20 a 24 rokiem życia: 187,
- czytelnicy między 25 a 44 rokiem życia: 1463,
- czytelnicy między 45 a 60 rokiem życia: 1170,
- czytelnicy powyżej 60 roku życia: 1354.

W tym:

- osoby uczące się: 1400,
- osoby pracujące: 2323.

1.2. Misja i cele działania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Piekarach Śląskich

Misją Miejskiej Biblioteki Publicznej w Piekarach Śląskich jest wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i kulturalnych lokalnej społeczności, a także zapewnienie profesjonalnego poziomu swych usług, ich popularyzacja oraz budowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki w swoim środowisku i na zewnątrz. Równie ważne jest promowanie kultury i tradycji regionu i kraju, która stanowi o poziomie świadomości mieszkańców i ich identyfikacji z małą ojczyzną i Polską.

Do kluczowych celów i działań Biblioteki realizujących misję należą:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
- udostępnianie i wypożyczanie zbiorów bibliotecznych oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej;
- popularyzacja książki i czytelnictwa, nauki i sztuki;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami kultury, organizacjami i stowarzyszeniami społecznymi w celu rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w tym seniorów;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej;
- prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej i wydawniczej;
- prowadzenie działalności instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej;
- organizowanie narad, konferencji, wykładów, odczytów, szkoleń oraz innych imprez związanych z rozwojem nauki i kultury;
- prowadzenie Izby Regionalnej.

1.3. Program działania Miejskiej Biblioteki z podziałem na poszczególne obszary

Głównym celem programu działania piekarskiej biblioteki w najbliższych pięciu latach będzie odzyskanie części czytelników, którzy przestali korzystać z usług placówki w czasie pandemii COVID-19 oraz rozpoczęcie procesu uspołeczniania rozwoju instytucji. Jako uspołecznienie rozumieć należy świadomą, zaplanowaną i zróżnicowaną akcję, koordynowaną przez bibliotekę, angażującą społeczność lokalną w mieście do aktywności kulturalnej i społecznej, związanej przede wszystkim z czytelnictwem. Będzie ona możliwa dzięki wcześniej poczynionemu rozpoznaniu i zrozumieniu potencjału kulturowego mieszkańców i wykorzystaniu go na rzecz mieszkańców Piekar Śląskich.

Celami wpływającymi na osiągnięcie głównego celu będą:

- stworzenie strategii rozwoju biblioteki;
- odejście od traktowania biblioteki głównie jako budynku i infrastruktury na rzecz sytuowania jej jako koordynatora przestrzeni, w której następować może swobodna i nieskrępowana aktywność społeczna i kulturalna;
- wzmacnianie funkcji biblioteki w Piekarach Śląskich jako "trzeciego miejsca";
- umożliwienie lokalnej społeczności kontaktu i doznań z wielowymiarowymi tekstami kultury;

- podnoszenie kompetencji pracowników biblioteki oraz przedstawicieli miejscowej społeczności (partnerów) w zakresie niezbędnej wiedzy i umiejętności służących efektywnej kooperacji z mieszkańcami miasta i na ich rzecz;
- wzmocnienie roli biblioteki jako animatora społecznych sieci współpracy na rzecz rozwoju czytelnictwa z wykorzystaniem zasobów kulturowych Piekar Śląskich;
- budowa pozytywnego wizerunku inicjatyw czytelniczych;
- zastosowanie w realizacji programu biblioteki partycypacyjnych form zarządzania.

KADRA BIBLIOTECZNA

W Miejskiej Bibliotece Publicznej zatrudnione są 33 osoby, z czego 25 osób stanowi kadre merytoryczną (dyrektor, bibliotekarze, instruktor MBP).

Do głównych działań w obszarze „kadra” należeć będzie:

- zintegrowanie zespołu pracowników poprzez organizację cyklicznych spotkań;
- zapewnienie możliwości systematycznego kształcenia i rozwoju pracowników, tzn. organizowanie szkoleń stacjonarnych, wyszukiwanie i kierowanie pracowników na szkolenia organizowane przez firmy zewnętrzne (zarówno stacjonarne, jak i online);
- systematyczna motywacja pracowników;
- stworzenie procedur zatrudniania pracowników w MBP;
- stworzenie przestrzeni dla wymiany doświadczeń pomiędzy piekarskimi bibliotekarzami a bibliotekarzami z innych bibliotek krajowych i zagranicznych (wspólne projekty, wizyty studyjne etc.).

INFRASTRUKTURA

Wszystkie lokale Miejskiej Biblioteki Publicznej zostały wyremontowane zgodnie ze spójną koncepcją identyfikacji wizualnej i wyposażone w nowe regały oraz sprzęt elektroniczny.

W okresie kolejnych pięciu lat planuje się:

- modernizację letniej czytelnicy MBP (remont ogrodu bibliotecznego, schodów i ogrodzenia, zakup zadaszonej sceny do organizacji wydarzeń plenerowych);
- systematyczne doposażanie biblioteki w sprzęt związany z nowymi technologiami.

ZBIORY BIBLIOTECZNE I WARSZTAT INFORMACYJNY BIBLIOTEKI

Realizacja polityki gromadzenia zbiorów w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Piekarach Śląskich należy do Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Dział ten zajmuje się pozyskiwaniem pozycji książkowych oraz audiowizualnych, a następnie włączaniem ich do zbiorów biblioteki. Dokłada starań, aby dobór tytułów spełniał oczekiwania jak największej liczby użytkowników. W tym celu na bieżąco śledzi listy bestsellerów, nowości i zapowiedzi. Przegląda strony internetowe bądź profile na portalach społecznościowych (Facebook, Instagram) hurtowni, wydawców czy miłośników literatury. Zdarza się, że zapotrzebowanie na konkretne tytuły zgłaszają sami użytkownicy. Najczęściej robią to przy okazji bezpośredniego kontaktu z bibliotekarzem w wypożyczalni. Mogą również skorzystać z formularza „Zaproponuj książkę” dostępnego na stronie internetowej biblioteki.

Prowadzenie odpowiedniej polityki gromadzenia zbiorów to kluczowe zadanie, jakie stoi przed piekarską biblioteką. Powinna ona gromadzić różnego rodzaju zbiory, które spełniają oczekiwania

czytelników, a przyrost zbiorów bibliotecznych powinien iść w parze z ich jakością. Gwarancją takiego działania jest zatrudnianie wykwalifikowanych bibliotekarzy oraz pozyskiwanie odpowiedniej ilości środków finansowych.

Główne zadania w obszarze gromadzenia zbiorów to:

- ciągłe dostosowywanie oferty bibliotecznej do zmieniających się potrzeb klientów, wzbogacanie jej o bestsellery, literaturę współczesną, literaturę faktu, podróżniczą i poradniki;
- systematyczne gromadzenie zbiorów multimedialnych w Bibliotece Centralnej oraz Filii nr 6 MBP;
- wzbogacenie oferty bibliotecznej o dostęp do książek elektronicznych;
- rozszerzenie oferty biblioteki o usługę wypożyczania gier planszowych (ze środków pozyskanych w ramach budżetu obywatelskiego).

Najważniejszą rolę w procesie udostępniania zbiorów pełnią bibliotekarze. Profesjonalna obsługa czytelnika to dla piekarskiej biblioteki priorytet. Bibliotekarze poznają preferencje czytelnice użytkowników biblioteki, pomagają w wyborze literatury oraz w wyszukiwaniu wybranych pozycji. Od ich postawy zależy w głównej mierze zadowolenie użytkowników biblioteki.

CYFRYZACJA

Od roku 2018 prowadzony jest w piekarskie bibliotece proces digitalizacji zbiorów Izby Regionalnej we współpracy ze Śląską Biblioteką Cyfrową.

Do zadań związanych z tym obszarem należeć będą:

- kontynuowanie procesu digitalizacji zbiorów Izby Regionalnej;
- kontynuowanie procesu tworzenia bibliografii regionalnej, co umożliwi internetowy dostęp zainteresowanym osobom do literatury i artykułów prasowych dotyczących naszego miasta i regionu;
- współpraca z doświadczonymi partnerami w zakresie digitalizacji lokalnego dziedzictwa kulturowego (Śląską Biblioteką Cyfrową, Fundacją Ośrodka KARTA);
- prowadzenie strony internetowej Izby Regionalnej z dostępem do wszystkich zdigitalizowanych obiektów;
- zaangażowanie mieszkańców Piekar Śląskich do współtworzenia cyfrowego archiwum lokalnej tradycji poprzez udostępnienie bibliotece zdjęć i dokumentów rodzinnych oraz ich digitalizację.

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO DZIECI

Piekarska biblioteka próbuje dotrzeć do jak najmłodszych dzieci i rozwijać w nich miłość do czytania książek. Bibliotekarze pracujący z dziećmi posiadają przygotowanie pedagogiczne i systematycznie rozwijają swój warsztat pracy w celu zwiększenia atrakcyjności oferowanych działań dla najmłodszych czytelników.

Do działań realizowanych z najmłodszymi czytelnikami należeć będą między innymi:

- organizacja cyklicznych zajęć i spotkań w żłobkach, przedszkolach i szkołach;
- prowadzenie warsztatów literackich (z wykorzystaniem teatryku kamishibai, warsztaty kreatywnego pisanie), plastycznych („Kuferek inspiracji”, warsztaty malowania na wodzie techniką ebru) oraz literacko-plastycznych („Pajacyk i Bajka”, „Kreatywne wtorki”);

- organizacja zajęć z wykorzystaniem nowych technologii (indywidualnych oraz grupowych), do których należą m.in. zajęcia z wykorzystaniem długopisów 3D oraz warsztaty robotyki;
- organizacja spotkań o charakterze hobbystycznym: zajęcia kółka szachowego, spotkania miłośników gier planszowych;
- organizacja gier i zabaw w ogrodzie bibliotecznym i parku miejskim w ramach „Biblioteki pod chmurką”;
- organizacja zajęć w czasie ferii i wakacji („Zima i lato w mieście”);
- organizacja imprez wyjazdowych (kuligi, podchody, gry, wycieczki etc.);
- włączanie się w akcje ogólnopolskie („Mała książka – wielki człowiek”, „Noc Bibliotek”, „Głośne czytanie bajek”);
- prowadzenie działań dla dzieci niepełnosprawnych (współpraca ze szkołą specjalną, organizacja spotkań integracyjnych i warsztatów. Organizacja konkursu recytatorskiego pt.: „Zobacz, jaki jestem zdolny”).

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY

Młodzież to najbardziej wymagająca grupa, do której piekarska biblioteka kieruje ofertę. To osoby, które najtrudniej zachęcić do wzięcia udziału w działaniach organizowanych przez bibliotekę. W pracy z młodzieżą kluczową rolę odgrywa osoba prowadząca działania, atrakcyjna i odpowiednio dobrana oferta oraz miejsce, w którym realizowane są działania. Oferta biblioteki skierowana do młodzieży musi być przemyślana, dostosowana do jej potrzeb i atrakcyjna.

Do działań piekarskiej biblioteki skierowanych do młodzieży należeć będą:

- powołanie Młodzieżowej Rady Programowej Biblioteki;
- włączenie młodych piekarzan w realizację projektu „Biblioteka poza biblioteką” w ramach programu Blisko;
- organizacja spotkań autorskich z ciekawymi ludźmi (autorami, aktorami, blogerami etc.);
- organizacja zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (tabletów, drukarki 3D, okularów Oculus, okularów VR, tablicy interaktywnej, Magicznego Dywanu – Funtronic);
- organizacja wieczorów gier planszowych;
- organizacja zajęć z gamifikacji;
- prowadzenie zajęć z robotyki dla zaawansowanych;
- organizacja gier miejskich;
- organizacja konkursów czytelniczych;
- organizacja prelekcji geograficznych i historycznych;
- organizacja różnego rodzaju projektów skierowanych zarówno do indywidualnych odbiorców, jak i klas szkół ponadpodstawowych;
- stworzenie internetowego katalogu oferty dla szkół (opis działań, wskazanie grupy wiekowej).

DZIAŁANIA DLA DOROSŁYCH UŻYTKOWNIKÓW

W celu pozyskania i utrzymania dorosłych czytelników działania piekarskiej biblioteki składać się będą m.in. z:

- organizacji spotkań autorskich oraz z innymi znanymi i ciekawymi osobami;

- organizacji różnego rodzaju wystaw – malarskich, fotograficznych itp.;
- organizacji prelekcji, odczytów etc.;
- organizacji konkursów literackich;
- organizacji kursu języka angielskiego;
- organizacji warsztatów tematycznych prowadzonych przez specjalistów (np. tworzenia biżuterii, z dietetykiem, kosmetologiem, lekarzem, jogi śmiechu).

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO SENIORÓW

Oprócz działań przeznaczonych dla dorosłych, w których bardzo często biorą udział seniorzy, piekarska biblioteka planuje organizację przedsięwzięć skierowanych tylko dla tej grupy wiekowej:

- cyklicznych spotkań pod hasłem „Biblioteka dla Seniora” (prelekcje, warsztaty, spotkania okolicznościowe etc.);
- turniejów rodzinnych, obchodów Dnia Babci i Dziadka;
- zajęć przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu (kursy komputerowe, warsztaty dotyczące m.in. bankowości internetowej, komunikacji online, oszustw internetowych);
- turniejów gier planszowych.

Ponadto planowane jest nawiązanie współpracy z piekarskimi klubami seniora.

PROJEKTY

Piekarska biblioteka, w ramach programu Sister Libraries zorganizowanego przez międzynarodową organizację europejskich bibliotek publicznych NAPLE Forum, współpracuje regularnie z bibliotekami z Hiszpanii, Francji, Słowenii oraz Litwy. Planujemy dalszą współpracę z partnerskimi bibliotekami, która polegać będzie na wymianie doświadczeń i dobrych praktyk oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Od września 2021 r. do listopada 2022 r. piekarska biblioteka realizować będzie projekt „Biblioteka poza biblioteką” w ramach programu Blisko. W projekcie, na który pozyskaliśmy 122 400,00 zł, kładziony będzie nacisk na wykorzystanie lokalnych zasobów (symbolicznych, infrastrukturalnych itp.) dla kreowania przestrzeni przez bibliotekę i partnerów, w której mieszkańcy miasta mogą realizować swoje społeczne i kulturowe aspiracje, przede wszystkim w oparciu o literaturę.

Planujemy aplikować o środki z różnych funduszy w celu realizacji kolejnych projektów.

PROMOCJA I BADANIE PREFERENCJI UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEKI

Głównym celem promocji piekarskiej biblioteki jest budowanie pozytywnego wizerunku instytucji w środowisku, a jednocześnie ciągła popularyzacja czytelnictwa, wzrost prestiżu zawodu bibliotekarza oraz promowanie i wzrost czytelnictwa.

Główne zadania to:

- prowadzenie systematycznych działań informacyjnych w różnego rodzaju mediach (strona internetowa, social media, radio, prasa);
- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na wzbogacenie oferty MBP;

- tworzenie dobrych relacji z użytkownikami i otoczeniem biblioteki, włączanie biblioteki w ważne wydarzenia społeczności lokalnej, współpraca z piekarskimi instytucjami kultury i innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi;
- wychodzenie z ofertą czytelnictwa poza mury biblioteczne;
- promocja czytelnictwa, kultury i samej biblioteki (organizacja akcji promocyjnych, stworzenie wizerunku biblioteki jako lokalnego centrum kulturalno-edukacyjnego);
- zaangażowanie młodzieży do wspólnych działań i promowania biblioteki;
- spójna identyfikacja wizualna wszystkich placówek biblioteki (biblioteka łatwo dostrzegalna w przestrzeni miejskiej, dobrze oznakowana);
- systematyczne badania potrzeb i preferencji odbiorców biblioteki.

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI

Podstawowym źródłem finansowania działalności piekarskiej biblioteki jest dotacja Organizatora.

Do pozostałych źródeł finansowania MBP należą:

- środki pozyskane z programów i innych funduszy krajowych i zagranicznych dostępnych dla bibliotek publicznych;
- przychody z prowadzonej działalności (usługi ksero, najem pomieszczeń, organizacja kursów języka angielskiego oraz robotyki, opłaty za wydanie duplikatów kart bibliotecznych, opłaty za przetrzymywanie zbiorów bibliotecznych);
- dotacje z budżetu państwa;
- środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych;
- środki otrzymane z innych źródeł.

Zadaniem pracowników będzie pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na wzbogacenie oferty kulturalnej i edukacyjnej biblioteki oraz gromadzenie nowości wydawniczych.

1.4. Podsumowanie

W nowoczesnym świecie biblioteka nie może być jedynie miejscem, gdzie wypożycza się książki. Powinna być instytucją uniwersalną, zapewniającą czytelnikom nieograniczony dostęp do wiedzy, gdzie można w łatwy sposób uzyskać informację i fachową poradę. Instytucją, w której czytelnicy zaspokajają swoje potrzeby kulturalne, edukacyjne i samokształceniowe. Powinna być miejscem postrzeganym przez społeczność jako wszechstronne centrum życia lokalnego, gdzie ludzie przychodzą często i chętnie, niezależnie od wieku, wykształcenia czy pozycji społecznej, nie tylko po to, by wypożyczyć zbiory biblioteczne, ale również, by w przyjemnym otoczeniu spotkać się ze znajomymi i miło spędzić czas. Biblioteka powinna współpracować ze środowiskiem lokalnym w celu organizacji wspólnych działań i uatrakcyjnienia oferty kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców Piekar Śląskich.

Przygotowanie oferty kulturalno-edukacyjnej biblioteki powinno być poprzedzone systematycznymi badaniami potrzeb i preferencji jej odbiorców. Jedynie oferta dostosowana do potrzeb czytelników może zapewnić funkcjonowanie biblioteki w przyszłości.

Ważne jest, żeby działania biblioteki nie były prowadzone kosztem gromadzenia i udostępniania zbiorów, które stanowią istotę funkcjonowania tej instytucji kultury. Prowadzenie odpowiedniej polityki gromadzenia zbiorów to kluczowe zadanie, jakie stoi przed każdą biblioteką.

Bardzo ważnym, a zarazem trudnym aspektem zarządzania biblioteką jest wyznaczenie granicy pomiędzy działaniami realizującymi misję a działaniami, które poza tę misję wykraczają i nie powinny być realizowane. Działania prowadzone przez bibliotekę powinny być więc odpowiednio zaplanowane, a pierwszymi kryteriami przy sporządzaniu planu powinny być jakość i celowość, a nie ilość.

Większość działań biblioteki można połączyć z promocją czytelnictwa i każdy sposób, który zachęci ludzi do odwiedzenia biblioteki jest dobry. Często zdarza się, że osoby, które przyszły do biblioteki pierwszy raz w życiu, żeby skorzystać z oferty kulturalnej lub edukacyjnej, zostają jej stałymi czytelnikami. Poprzez dostarczanie młodym użytkownikom rozrywki kulturalnej wyrabia się w nich potrzebę stałego obcowania z biblioteką, książką czy czasopismem.

Istotne w odpowiednim funkcjonowaniu biblioteki wydaje się również optymalizowanie ilości prowadzonych działań niezwiązanych bezpośrednio z udostępnianiem zbiorów. Nie można dopuścić do sytuacji, w której bibliotekarze mają tak dużo pracy związanej z organizacją różnego rodzaju przedsięwzięć, że nie są w stanie właściwie obsłużyć czytelnika czy takiej, w której wypożyczalnia lub czytelnia jest ciągle zamknięta, ponieważ odbywają się w niej przeróżne aktywności.

Określanie misji biblioteki oraz jej programu jest działaniem nieskończonym. Misja i plan działań powinny być systematycznie analizowane i aktualizowane, tak by spełniały oczekiwania odbiorców biblioteki i pozwalały dostosować się bibliotece do stale zmieniającej się rzeczywistości.

Marcin Gunkowski